

Advies 3: relatie notificatie-app en covid-19 teststrategie

Begeleidingscommissie Digitale Ondersteuning Bestrijding Covid-19
3 Juli 2020

Inleiding Begeleidingscommissie

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft een Begeleidingscommissie ingesteld die de Minister zal adviseren over digitale ondersteuning bij de bestrijding van Covid-19. De begeleidingscommissie brengt naast gevraagde adviezen ook ongevraagde 'flitsadviezen' uit. Dit flitsadvies gaat in op een aantal cruciale componenten die centraal dienen te staan bij de ontwikkeling van en communicatie over de notificatie-app.

Advies 3: relatie notificatie-app en covid-19 teststrategie

Adviezen

A: Cruciaal voor de ontwikkeling en lancering van de notificatie-app zijn:

- 1) Handelingsadviezen die direct toegang tot testen geven, onafhankelijk van aanwezigheid van symptomen of klachten, maar wel afhankelijk van de contactdatum met een geïnfecteerde.
- 2) De teststraten zodanig ingericht dat burgers ervan op aan kunnen dat zij op de juiste dag (zoals aangegeven in de ontvangen notificatie) kunnen testen;
- 3) Geen regionale verschillen in de toegang tot het testen;
- 4) Binnen 24 uur heeft de burger zijn testuitslag ontvangen;
- 5) Er wordt slim genotificeerd en getest, dat wil zeggen dat literatuur en onderzoek hierover wordt bijgehouden;
- 6) Epidemiologen en infectieziektenmodellereurs betrekken bij het bouwteam om de app-algoritmen en -parameters optimaal in en bij te kunnen stellen.
- 7) Internationale afstemming over cross-border gebruik notificatie-apps.

B: Lancering eventueel uitstellen

De begeleidingscommissie adviseert om de app pas te lanceren wanneer bovenstaande is georganiseerd. Dat betekent wellicht dat de app later gelanceerd wordt dan gepland en wellicht dus nádat vele Nederlanders hun vakantie aanvangen. Uitstel geeft ook tijd om verdere veldtesten te doen. Lancering in een periode van weinig besmettingen zal zorgen voor minder grootschalig gebruik van de notificatie-app. Een ander nadeel is dat er kort na lancering op gewezen zal worden dat de app weinig burgers heeft kunnen notificeren en besmettingen heeft kunnen vinden, hetgeen het draagvlak kan verminderen terwijl naar verwachting in de herfstmaanden het draagvlak zo optimaal mogelijk moet zijn.

C: Licht het publiek in over de mogelijkheid en consequenties van gemiste en incorrecte notificaties

Over het gebruik van de e notificatie-app moet helder worden gecommuniceerd, dat het een onderdeel is van een totaal pakket aan maatregelen voor Covid-19, met ruime

aandacht voor de onderlinge relatie tussen de verschillende ingezette maatregelen. Voorts is het belangrijk zowel het belang van de notificaties te communiceren maar ook de beperkingen van de techniek.

Een gemiste notificatie, d.w.z. een burger heeft een hoog-risico contact gehad met een geïnfecteerde (gedefinieerd als 15 minuten of meer binnen 1.5 meter zoals ingesteld door het onderliggende algoritme van de app) maar kreeg geen notificatie doordat de app de duur of afstand van het contact niet goed heeft vastgesteld. Dit betekent dat iemand wellicht wel is besmet en derhalve zijn naasten en anderen kan besmetten omdat hij/zij niet bewust is gemaakt door de app.

Een incorrecte notificatie, betekent dat iemand een melding van een hoog-risico contact krijgt terwijl dit eigenlijk een laag-risico of zelfs geen contact was, en zich laat testen terwijl er eigenlijk geen indicatie is.

Toelichting op bovenstaande adviezen

A: Cruciaal voor de ontwikkeling en lancering van de notificatie-app

- 1) De algoritmes in de notificatie-app die bepalen of een notificatie gestuurd wordt dat iemand een hoog-risico contact heeft gehad, en welke handelingsadviezen bij de (verschillende) notificaties gestuurd worden zijn van groot belang. Het is bijvoorbeeld van belang dat de genotificeerde een optimaal testmoment wordt aangeboden (dat wil zeggen, dat eventuele besmettingen zo snel mogelijk worden aangetoond, maar juist niet te vroeg getest wordt, zodat fout-negatieve testuitslagen zoveel mogelijk beperkt worden). Dit moment wordt mede bepaald door het moment (de dag) van het contact met de geïnfecteerde persoon. Indien dit slechts een dag ervoor is geweest zou toegang tot testen pas na twee dagen aangeboden kunnen worden, en indien het drie of meer dagen is geleden de test acuut aangeboden moet worden, ongeacht klachten en symptomen. Het is daarom cruciaal dat de contactdatum (tussen betrokkene en geïnfecteerde) wordt gebruikt in de handelingsadviezen bij de verschillende notificaties zodat de genotificeerde weet wanneer hij/zij zich moet laten testen.
- 2) Het gecommuniceerde ideale testmoment – dat bepaald wordt door het contactmoment (zie boven) - dient te kunnen worden gegarandeerd door de testfaciliteiten. Technisch (wat betreft de testen) is dit mogelijk. Het is uitermate belangrijk om er logistiek klaar voor te zijn, voor de lancering van de app.
- 3) De toegevoegde waarde van de notificatie-app bovenop het reguliere bron- en contactonderzoek is het sneller kunnen opsporen en notificeren van contacten, inclusief anonieme contacten en contacten zonder klachten die wel al besmettelijk zijn en daarmee verdere transmissie te voorkomen. We horen uit het land dat de bestaande teststraten goed lopen, maar dat er wel regionale verschillen zijn in hoe eenvoudig een burger toegang tot een test krijgt en hoe snel deze test ingepland wordt. Dat is onwenselijk.
- 4) Daarnaast dient de duur tussen test en testuitslag zo kort mogelijk te zijn, maximaal 24 uur en het liefst korter. Dit heeft naast het sneller voorkomen van verdere transmissie als bijkomend voordeel dat de quarantaineduur voor degenen die (tweemaal) negatief testen sterk verkort kan worden, wat ook het draagvlak voor het bron- en contactonderzoek weer ten goede zal komen. Ook vanuit ethisch perspectief is dit wenselijk – namelijk minimalisering van onnodige belasting voor genotificeerde. Voorts valt te verwachten dat het garanderen van de punten onder 1,2,3, en 5 ertoe zullen bijdragen dat burgers eerder geneigd zijn om de notificatie app te installeren en gebruiken.

- 5) De geadviseerde dag van testen na contact met een besmet persoon en het geboden handelingsperspectief in de notificatie dient te worden gebaseerd op de groeiende literatuur op dit gebied en het voorgenomen onderzoek van het RIVM en de GGD-en binnen het BCO om ook asymptomatische contacten te gaan testen op dag 4 en 8 na besmetting (of op twee andere dagen als dit in het onderzoeksprotocol wordt genoemd). Gelet op het beperkte aantal positief getesten op dit moment en de lage prevalentie van het virus in relatie tot de nog uit te voeren power-analyse, is overigens niet te verwachten dat de resultaten van het RIVM en GGD-onderzoek op korte termijn beschikbaar zijn.
- 6) De algoritmes in de notificatie-app die bepalen wat een hoog-risico contact is (bijvoorbeeld bij welke tijdsduur en afstand tussen contact en geïnfecteerde) en er een notificatie gestuurd wordt, en welke handelingsadviezen bij de verschillende notificaties gestuurd worden, zijn cruciaal om de app tot een succes te maken. Deze dienen gebaseerd te zijn op multidisciplinaire input, waaronder in ieder geval ook epidemiologische en gedragskundige expertise. We raden derhalve aan dat het bouwteam epidemiologen en infectieziektenmodellisten betreft, om te zorgen dat deze onderliggende algoritmen van de contactapp optimaal worden vastgesteld en voortdurend geëvalueerd worden.
- 7) Er dient overlegd te worden met andere landen, en in ieder geval de buurlanden om inter-operationaliteit (waaronder bluetooth-protocol) tussen notificatie-apps te garanderen. Dit is zeker in grensregio's van belang.

B: Organiseer bovenstaande vóór lancering van de app, ook als dat uitstel van de lancering betekent

De huidige specificiteit van de app is rond de 75% waardoor een gekregen notificatie in 25% van de gevallen niet correct is (zie boven). Deze mate van specificiteit hangt mede af van het onderliggende algoritme van de app. Om de gevolgen van deze specificiteit te beperken, zijn bovenstaande adviezen nog meer van belang, en moet worden afgewogen tegen de toegevoegde waarde van de app, ook voor het BCO.

Wanneer mensen op grond van een incorrecte notificatie gevraagd wordt 14 dagen in thuisquarantaine te blijven – zoals het huidige beleid is – is dat problematisch. Mensen zitten dan namelijk zonder feitelijke goede reden een flinke tijd thuis in onzekerheid en soms ook met angst. Voorts kunnen ze daardoor mogelijk (deels) niet deelnemen aan het arbeidsproces. Echter wanneer mensen die een notificatie ontvangen zo snel mogelijk een test kunnen doen beperkt dit de duur van de thuisisolatie en onrust en angst bij betrokkene en zijn directe contacten. Dit is dus van groot belang, zowel vanuit het ethisch principe van niet-schaden, als vanwege draagvlak voor de app.

Dit alles wordt nog verder verbeterd wanneer bij een eerste negatieve test de mogelijkheid voor een tweede test wordt geboden. Tweemaal negatief testen op de juiste momenten betekent in de praktijk vrijwel zeker niet het virus te hebben opgelopen.

Lancering in een tijd waarin er bijna geen besmette mensen zijn, heeft als nadeel dat er kort na lancering op gewezen zou worden dat de app weinig patiënten heeft kunnen identificeren, hetgeen het draagvlak kan verminderen, en het belang voor de contactopsporing kan verzwakken. Ten tweede is het wenselijk om direct na de studie in Twente die vooral ethische implicaties, functionaliteit en gebruikerservaring evalueert, een tweede proef te doen op epidemiologische effectiviteit. In dat kader is het raadzaam om zo'n tweede proef te doen in een hoog-risico omgeving, zoals bijvoorbeeld de vleesverwerkende industrie of andere bedrijven waar nu relatief veel COVID-19 activiteit

is; waar naar verwachting wel besmettingen geïdentificeerd kunnen worden. Daarnaast is dat mogelijk een goede testcase voor een ge-internationaliseerde versie van de app, omdat er in genoemde industrie veel immigranten werkzaam zijn.

C: Communiceer over notificatie-app in samenhang met andere maatregelen en wees open over beperkingen techniek.

Door over de notificatie-app te communiceren in samenhang met testbeleid en andere maatregelen zal de burger de notificatie-app niet als losstaand item zien, en dit zal het draagvlak en de opname bevorderen. Het publiek moet wel geïnformeerd worden over de mogelijkheid van incorrecte notificaties, hetgeen betekent dat ze na notificatie wellicht onterecht laten testen. Dit lijkt op het eerste gezicht niet bevorderlijk voor het draagvlak, maar zal anders via ervaringen van gebruikers duidelijk gaan worden en mogelijk nog harder aan het draagvlak knagen. Snel en slim testen, met de voorwaarden zoals onder A beschreven, helpt om draagvlak te behouden.

De mogelijkheid van gemiste notificatie betekent dat gebruikers goed moeten beseffen dat geen notificatie krijgen niet betekent dat er geen risicovol contact is geweest. Om valse geruststelling te voorkomen, moet het publiek ook hierover geïnformeerd zijn. Ook het principe van *informed consent* vereist dat de app-gebruiker van bovenstaande op de hoogte is.